

Wprowadzanie tradycyjnych metod śpiewaczych w obszar śpiewu muzykalowego

Miriam Žiarna

Resumé

Celem artykułu jest z jednej strony wskazać na cechy charakterystyczne współczesnej praktyki w dziedzinie kształcenia w śpiewie muzykalowym na Słowacji, z drugiej zaś strony sformułować podstawowe zasady skutecznego kształcenia głosu w zakresie śpiewu muzykalowego wykorzystując tradycyjne metody wokalne.

V posledných rokoch badať na Slovensku zvýšený záujem o muzikálový spev. Príčinou môže byť zvýšená produkcia muzikálových predstavení v slovenských divadlách najmä v Bratislave, Nitre, Prešove, Košiciach a v Banskej Bystrici, realizácia známych filmov a hudobných filmov do muzikálovej podoby (Neberte nám princeznú, Fontána pre Zuzanu...), organizovanie zájazdov na muzikálové predstavenia z rôznych miest Slovenska, hostovanie českých muzikálových predstavení v slovenských divadlách (Dracula, Krýsař, Pomáda, Deti raja), filmové spracovanie muzikálov (The Phantom of The Opera, The Cabaret, Les Misérables...) a využívanie muzikálových piesní v rámci súťaží odvysielaných v televízii Superstar, Hlas Slovenska, Slovensko má talent a iné.

Pre zvýšenie dopytu o muzikálový spev sa následne rozrástla aj škála možností vzdelávania v tomto smere. Na internetových stránkach možno vidieť rôzne ponuky základných umeleckých škôl, konzervatórií, vysokých škôl, kurzov, hudobných táborov a súkromných učiteľov, ktoré sa venujú vyučovaniu muzikálového spevu a prezentujú svoju metodiku a techniku spevu.

Základné umelecké školy

V oblasti základných umeleckých škôl sa vyučovanie spevu rozšírilo aj o spev muzikálových a populárnych piesní. Úroveň vyučovania sa vzhľadom k rozličným technickým možnostiam škôl a odbornej spôsobilosti učiteľov značne odlišuje. Medzi základnými umeleckými školami, ktoré ponúkajú vyučovanie muzikálových a populárnych piesní na vyššej úrovni patrí *Súkromná základná umelecká škola so zameraním na muzikál v Košiciach*. Spev je rozšírený o nepovinné predmety, ako mikrofónová prax a práca s mikrofónom v nahrávacom štúdiu, tanečná príprava spevákov a hercov, súborová hra v gitarovom či speváckom súbore, ako aj činnosť v pop rockovej kapele. Žiaci sa prezentujú

okrem koncertov, v divadelných predstaveniach, tvorbou v nahrávacom, v rozhlasovom a dabingovom štúdiu a zúčastňujú sa súťaží, prehliadok a charitatívnych akcií. Okrem toho škola organizuje pravidelné sústredenia žiakov a detí s umeleckým zameraním, či letné umelecké tábory.¹

V Bratislave pôsobí a významne zasahuje do muzikálového spevu aj *Základná umelecká škola Hálkova* v Bratislave. V hudobnom odbore poskytuje spev v rôznych komorných zoskupeniach, v speváckom zbore so zameraním na muzikálový spev a v oddelení džezovej a tanečnej hudby. Výsledkom odborného, pedagogicko-umeleckého prístupu učiteľov je vysoké percento prijatých žiakov na stredné a vysoké školy umeleckého zamerania.² Veľkým prínosom školy je organizovanie súťaže *Hľadá sa muzikálová hviezda*.

Ďalšou základnou umeleckou školou, ktorá sa venuje spevu muzikálových a populárnych piesní je *Súkromná ZUŠ Heleny Madariovej* v Nitre. Okrem štúdia klasického repertoáru a techniky sa medzi ponukami nachádza aj štúdium modernej hudby- jazzu, popu, rocku a pod. Žiaci majú vytvorený dostatočný priestor pre využívanie nových a moderných spôsobov výučby prostredníctvom zvukovej a nahrávacej techniky, počítačových programov a internetu. Škola organizuje každoročne množstvo verejných a interných koncertov, vystupuje na rôznych podujatiach, ponúka bezplatnú hudobnú prípravu detí predškolského veku v materských školách a intenzívne spolupracuje s Konzervatóriom v Nitre.³

Základná umelecká škola Bojnice má bohatú umeleckú činnosť, do ktorej významne prispievajú vystúpenia orchestra- BIG BANDU SLOVAKIA, súboru bicích nástrojov a súboru populárnej hudby. Vo vyučovaní spevu sa venuje klasickému, muzikálovému i populárnemu štýlu. Škola organizuje od roku 2006 *Celoslovenskú súťaž v sólovom speve populárnej piesne pre žiakov ZUŠ Bojnická perla*, v ktorej sa vo vyšších kategóriách (od 15 rokov) môže interpretovať aj muzikálová pieseň.⁴

¹ SÚKROMNÁ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA SO ZAMERANÍM NA MUZIKÁL. *Hlavná stránka*. [online] [11.1.2014] Dostupné na:

http://www.muzikalskola.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=444

² ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA HÁLKOVA BRATISLAVA. *Hlavná stránka. Hudobný odbor*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: http://www.zushalkova.eu/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600612&id=1001&p1=1005

³ SÚKROMNÁ ZUŠ HELENY MADARIOVEJ V NITRE. [online] [31.1.2014] Dostupné na: http://www.konzervatoriumnitra.sk/zuska/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=27

⁴ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA BOJNICE. *Súbory ZUŠ*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://zusbojnice.edupage.org/text6/?>

Stredné školy a konzervatóriá

V kategórii stredných škôl zaujíma špeciálne miesto *Súkromné slovanské gymnázium v Bratislave*. Muzikál je súčasťou programu Umenie a kultúra a je určený študentom so záujmom o syntetické divadlo. Jeho cieľom je príprava a naštudovanie muzikálu po organizačnej, hereckej, speváckej a pohybovej stránke. Žiaci prácou v muzikálovom štúdiu získavajú javiskovú prax, zlepšenie hereckého, pohybového a speváckeho prejavu, čo je dôležité pre ich ďalší umelecký vývin a štúdium na vysokých školách. Dôležitou súčasťou je aj ensemblový spev, čím sa zlepšuje intonačná čistota a vzájomné počúvanie sa.⁵

Na konzervatóriách je v rámci hudobno-dramatického odboru hlavný predmet spev zameraný vo vyšších ročníkoch aj na spev muzikálových, šansónových a populárnych piesní.

Špecifikum predmetu spev neoperného štýlu v Hudobno-dramatickom štúdiu *Konzervatória J. L. Bellu* v Banskej Bystrici spočíva v tom, že neplatí klasické rozdelenie hlasov, pretože hlasový odbor sa tu líši skôr farbou tónu ako polohou a rozsahom. Vyžaduje sa pevne posadená stredná hlasová poloha, prirodzený prechod z hovoreného slova na spev, vyrovnaný rozsah a úplná prirodzenosť spievaného slova. Okrem hlasovej techniky má spev v žiakovi rozvíjať muzikalitu a upevniť vzťah k hudbe.⁶

Cirkevné konzervatórium v Bratislave ponúka štúdium muzikálu v rámci špecializačného štúdia. Špecializácia ponúka absolventom rozšíriť si kvalifikáciu o profesionálne vedomosti, schopnosti a zručnosti v interpretácii muzikálového spevu, repertoáru, schopnosť skĺbiť spev, hovorené slovo, herecký prejav, tanečné choreografie v jeden kompaktný celok.⁷

Vysoké školy

V prípade vysokých škôl sa na Slovensku nachádza možnosť študovať muzikálový spev na *Katedre hudby Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre*, kde ide o jednopredmetové Bc. štúdium Učiteľstvo hudobno-dramatického umenia, zamerané na integráciu hudobného, tanečného a dramatického umenia a jeho pedagogickú aplikáciu

⁵ SÚKROMNÉ SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM. Muzikál. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://ssg.sk/studium/muzikal/>

⁶ KONZERVATÓRIUM J. L. BELLU. Charakteristika odboru. In Hudobno-dramatické umenie. [online] [6.2.2014] Dostupné na: http://www.konzervatoriumbb.sk/hdu_charakteristika.html

⁷ CIRKEVNÉ KONZERVATÓRIUM V BRATISLAVE. Muzikál. In Študijné odbory. [online] [22.2.2014] Dostupné na: <http://www.ckba.sk/#!muzikl/c7kr>

v hudobno-dramatickej výchove základných umeleckých škôl, centier voľného času a hudobno-dramatických súborov.⁸

Druhá možnosť je od roku 2012/2013 na *Katedre hudby Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku* v rámci dvojpredmetového Bc. a Mgr. štúdia Hudobné umenie a spev so zameraním na muzikálový repertoár.

Hudobné školy

Špeciálne miesto v oblasti muzikálovej výučby patrí *Muzikálovej akadémii na Novej scéne* v Bratislave. Na akadémii sa vyučujú tri odbory- spev, tanec a herectvo, aby dokonale a po všetkých stránkach pripravili univerzálneho a vysoko profesionálneho umelca. Garantom je Miroslava Marčeková, ktorá spolu s ďalšími lektormi⁹ vychovala rad úspešných spevákov a hercov.¹⁰ Medzi technické usmernenia, ktoré sa v rámci individuálnych hodín spevu preferujú patrí práca s dychom, najmä dychovou oporou, správne posadenie tónu v maske, prirodzená tvorba vokálov a uvoľnenie vonkajšieho a vnútorného hrtanového svalstva a po prednesovo-výrazovej stránke správne frázovanie, výučba muzikálového a iných populárnych štýlov.¹¹

Ďalšou hudobnou školou, ktorá ponúka špecializovanú výučbu spevu univerzálnou metódou, spájajúcou tradičné a súčasné techniky je *La Musica* v Bratislave. Vo vyučovaní techniky spevu vychádza zo starých škôl *Bel canta* a zároveň využíva súčasné spevácke trendy „*spievaj ako hovoríš*“ a *Isolation Method* Jaimeho Venderu, aby vytvorila funkčnú a jednotnú metodiku aplikovateľnú na široké spektrum žánrov od opery a muzikálu, k popu a rocku. Okrem zvládnutia správnej hlasovej techniky sa snaží rozvíjať hudobnú muzikalitu a docieľiť štýlovo-korektnú, originálnu a osobitú interpretáciu u každého speváka. Vo výučbe populárneho spevu sa venuje aj práci s mikrofónom s kvalitnými hudobnými podkladmi. Škola ponúka aj hudobno-dramatický kurz pre deti, letné spevácke workshopy, prípravu na stredné a vysoké školy s hudobným a hudobno-dramatickým zameraním, prípravu na spevácke súťaže, sprostredkovanie spolupráce s nahrávacím štúdiom a iné.¹²

⁸ KATEDRA HUDBY PF KF V NITRE. *Informácie pre uchádzačov*. In Informácie. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.kh.pf.ukf.sk/informacie/-pre-uchadzaov/novinky>

⁹ B. Bayvertyan, M. Lechmanová, J. Slezák, R. Müller, M. Hudec, J. Hyža, H. Friedová.

¹⁰ MUZIKÁLOVÁ AKADÉMIA V BRATISLAVE. *Hlavná stránka*. [online] [11.1.2014] Dostupné na: <http://www.madns.sk/index.php?lang=sk&menuid=254>

¹¹ MUZIKÁLOVÁ AKADÉMIA V BRATISLAVE. *Spev*. [online] [11.1.2014] Dostupné na: <http://www.madns.sk/index.php?lang=sk&menuid=423>

¹² LA MUSICA. *O nás*. [online] [11.1.2014] Dostupné na: <http://www.lamusica.sk/>

Komplex škôl

Významným a širokospektrálnym komplexom škôl v oblasti muzikálu je ALKANA. Zakladateľkou je Alena Kaňuková, ktorá okrem divadla, založila v roku 1994 *Súkromné gymnázium ALKANA* s maturitným predmetom muzikál, v roku 2006 *Súkromné konzervatórium ALKANA* a v roku 2007 *Súkromnú základnú umeleckú školu ALKANA* v Bratislave a od roku 2009 v Ružomberku.¹³ V Súkromnej ZUŠ ALKANA sa realizuje výučba muzikálu v dramatickom, hudobnom a tanečnom odbore, kde sa žiaci pripravujú na nácvik muzikálového predstavenia a v Súkromnom konzervatóriu študujú žiaci muzikál ako hlavný predmet v odbore Hudobno-dramatické umenie- muzikál, ktorého súčasťou sú teoretické a praktické predmety herectvo, spev a tanec.¹⁴

Podobnú pôsobnosť ako Alkana v Bratislave má aj PinkHarmony vo Zvolene. Ide o komplex škôl športu a umenia- *Súkromná základná umelecká škola PinkHarmonyStudio*, *Súkromné konzervatórium PinkHarmonyAcademy*, *Súkromné športové a umelecké gymnázium* a *Súkromná stredná umelecká škola scénického výtvarníctva*, ktoré vznikali postupne od roku 2005 a ponúkajú žiakom základné, všeobecné i odborné vzdelanie.¹⁵ *Základná umelecká škola PinkHarmonyStudio* ponúka štúdium ľudového, moderného, operného a muzikálového spevu a je spojená s *Konzervatóriom PinkHarmonyAcademy*, ktoré zabezpečuje štúdium muzikálového spevu v odboroch spev a v hudobno-dramatickom.¹⁶ *Športové a umelecké gymnázium* ponúka štúdium odborov- šport, umenie- výtvarné, hudba, spev (operný, muzikálový/popový), hudobno-dramatické (herectvo, tanec, spev so zameraním na muzikálovú interpretáciu).¹⁷ V rámci Komplexu škôl športu a umenia PinkHarmony môžu študenti a žiaci využívať na svoju divadelnú a koncertnú činnosť priestory *Komorného Divadla Jána Mieroslava Pinku*.¹⁸

Súťaže a festivaly

Medzi najstaršie spevácke súťaže, ktorých súťažný repertoár sa zameriava na muzikálové piesne, patrí *Hľadá sa muzikálové hviezda*, ktorú organizuje Základná umelecká

¹³ ALKANA. *Profil*. [online] [30.1.2014] Dostupné na: <http://www.alkana.sk/profil-.phtml?id3=45821>

¹⁴ ALKANA. *Profil*. [online] [30.1.2014] Dostupné na: <http://www.alkana.sk/profil-.phtml?id3=46028>

¹⁵ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA PINKHARMONYSTUDIOSPEV. *Hudobný odbor*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.pinkharmony.sk/historia/>

¹⁶ SÚKROMNÉ KONZERVATÓRIUM PINKHARMONYACADEMY. *Hlavná stránka*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.pinkharmony.sk/konzervatorium/>

¹⁷ PINKHARMONY. *Súkromné gymnázium*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.pinkharmony.sk/gymnazium/>

¹⁸ PINKHARMONY. *Divadlo J. M. Pinku*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.pinkharmony.sk/divadlojmp/>

škola Háľkova v Bratislave a v máji 2014 sa uskutoční už jej X. ročník. Je venovaná žiakom základných umeleckých škôl od 9 rokov neobmedzene, ktorí si v príslušných kategóriách musia pripraviť dve detské tanečné alebo muzikálové piesne rozličného charakteru zodpovedajúce veku súťažiacemu s hudobným podkladom alebo klavírnym sprievodom, pričom jedna pieseň musí byť zaspievaná bez mikrofónu.¹⁹

Ďalšou speváckou súťažou je *Celoslovenskú súťaž v sólovom speve populárnej piesne pre žiakov ZUŠ Bojnická perla*, ktorú organizuje Základná škola v Bojniciach a 3. 5. 2014 sa uskutoční jej IX. Ročník. V propozíciách sa v kategóriách C (15.-17. rokov) a D (18.-20. rokov) môže spievať aj muzikálová pieseň.²⁰

23.-24. augusta 2013 sa konal 6. ročník *Muzikálového festivalu 2013* v Brusne, ktorý každoročne prináša prehľad o súčasnej muzikálovej tvorbe na slovenských javiskách v rámci koncertných vystúpení známych muzikálových interpretov.²¹ Už dva roky je súčasťou dvojdnovej festivalovej prehliadky aj spevácka súťaž o *Brusniansku Brusnicu – Muzikálový talent*. Jej cieľom je vyhľadávať a podporovať nové talenty, poskytnúť im priestor na prezentáciu a umožniť vstup na profesionálnu scénu. Súťaže sa môže zúčastniť občan Slovenskej republiky vo veku 16 až 26 rokov, ktorý ešte nespieval ako sólista na profesionálnych divadelných alebo koncertných javiskách.²²

Katedra hudby PF Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre usporiadala 24. apríla 2013 0. ročník celoslovenskej spevácku súťaž *BlueNote*. Je určená študentom univerzít a vysokých škôl pedagogických fakúlt s hudobným zameraním vo veku od 18 do 28 rokov. Súťažný repertoár musí tvoriť výber troch piesní z jazzovej, muzikálovej a pop-rockovej hudby s hudobným podkladom alebo korepetítorom.²³

V roku 2013 sa konal III. ročník *Celoslovenskej prehliadky detských muzikálov*, ktorý organizuje Základná umelecká škola v Hriňovej. Vystupujú na nej ZUŠ zo Slovenska s pripraveným muzikálmi, ktoré hodnotí odborná porota.²⁴

¹⁹ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA HÁĽKOVA BRATISLAVA. *Hľadá sa muzikálová hviezda. Prihláška. Propozície súťaže*. In Dokumenty. [online] [30.1.2014] Dostupné na:

http://www.zushalkova.eu/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600612&id=1195&p1=1063

²⁰ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA BOJNICE. *Bojnická perla 2014. Propozície*. In Súťaže 2013/2014. [online] [3.2.2014] Dostupné na: <http://zusbojnice.edupage.org/text/?text=text/text7&subpage=2&>

²¹ MUZIKÁLOVÝ FESTIVAL BRUSNO. *O festivale*. [online] [2.2.2014] Dostupné na:

<http://www.bluemark.sk/festival.php>, <http://www.ajdnes.sk/muzikalovy-festival/brusno/450>

²² V BRUSNE SA KONCOM AUGUSTA KONČÍ MUZIKÁLOVÝ FESTIVAL 2012. Správy. In Hudba. Zoznam. Sk [online] [2.2.2014] Dostupné na:

<http://hudba.zoznam.sk/spravy/27-06-2012-v-brusne-sa-koncom-augusta-uskutocni-muzikalovy-festival-2012/>

²³ KATEDRA HUDBY PF UKF V NITRE. *BlueNote*. In Projekty. [online] [3.2.2014] Dostupné na:

<http://www.kh.pf.ukf.sk/projekty/bluenote/podmienky-suae>

²⁴ *Celoslovenská prehliadka detských muzikálov*. In Hriňová [online] [22.2.2014] Dostupné na:

Implementácia tradičných vokálnych foriem do muzikálového spevu

Vôbec nie je jednoduché stanoviť presné hranice medzi technikou spevu a estetikou tónu v muzikálových produkciách. V kruhoch hlasových pedagógov dochádza často k diskusiám do akej miery sa majú akceptovať a využívať klasické metódy školenia hlasu v muzikálovom speve, aby boli čo najviac primerané a autentické pre daný žáner. Mnohé školy a kurzy ponúkajú zaručene najnovšie a najlepšie metódy školenia hlasu v oblasti muzikálu, pričom vždy do určitej miery vychádzajú z tradičných speváckych metód.

Učitelia spevu hudobnej školy *La Musica* v Bratislave vo svojom príspevku *Technika spevu* uvádzajú: *...správna spevácka technika je len jedna (bez ohľadu na akýkoľvek žáner) a to taká, ktorá splňa tieto atribúty:*

1. *hlas znie ľahko, zdravo, voľne v celom rozsahu,*
2. *je schopný bez námahy veľkých dynamických zmien,*
3. *jeho artikulácia je zrozumiteľná,*
4. *nie sú forsírované ani jeho vrchné, ani spodné polohy,*
5. *spevák má pri speve dobrý pocit, nerieši samotné technické zvládnutie skladby, ale venuje sa hlavne naplneniu jej vnútorného obsahu.*²⁵

Okrem tohto názoru sa máme možnosť stretnúť aj s názormi, ktoré sa snažia čerpať z techniky klasického spevu a vytvárať nové techniky spevu a estetické ideály pre tvorbu tónu v muzikálovom repertoári. Prvou z nich je transparentná vokálna technika, ktorú opisuje vo svojej publikácii *Pop-rockový spev* (2008) Oliver Hoppe. Na dosiahnutie transparentného neseného tónu sú potrebné periférne technické cvičenia. Základom transparentnej techniky je:

1. zmiešané dýchanie a kontrola pohybov bránice,
2. poloha jazyka pri speve (z boku v podobe profilu skokanského lyžiarskeho mostíka),
3. pohyby dolnej sánky (prst medzi zubami)/podľa môjho názoru tu ide skôr o správne nastavenie artikulačno-rezonančných orgánov, a to najmä postavenia mäkkého podnebia a primerané otvorenie ústnej a hrdlovej dutiny,
4. správny postoj a poloha hlavy,
5. tvorba tónu v maske,
6. tón musí vychádzať cez spodnú sánku do priestoru,
7. dôkladná artikulácia,
8. pri rozospievaní používať najskôr:

- a) samohlásku *a* potom aj ostatné *i, e, o, u*,
- b) slabiky *da, de* neskôr *di, do, du, ta, te, ti, to, tu*.²⁶

Z vyššie uvedeného vyplýva, že transparentná hlasová technika vychádza z požiadaviek klasického spevu a snaží sa dosiahnuť prirodzene a voľne nesený tón do priestoru. O účelnom spájaní základov klasickej vokálnej techniky s princípmi transparentne neseného hlasového tónu sa vo svojom príspevku *Aktuálne otázky inovácie hlasovo-výchovných metód a technik vo vokálnej príprave budúcich učiteľov hudby hudobno-dramatického odboru* zmieňuje Iveta Štrbák Pandiová.²⁷ Transparentný opisuje ako zreteľný, výstižný, prirodzene znejúci hlas. Nesúhlasí s názorom Olivera Hoppa o problémoch pri prechode z klasického spevu na techniku transparentného tónu, ale naopak o uľahčení pochopenia a ľahšej realizácie. Sústreďuje svoju pozornosť na navodenie správnej predstavy a sluchovej kontroly v dychovej, hlasovej a artikuláčnej zložke. Súhlasí s tým, že ovládanie dychovej zložky je v klasickom a transparentnom speve rovnaké, musí sa však väčšia pozornosť venovať nepočuteľnému nácviku nádychovej fázy v prípade použitia mikrofónu. Artikulácia je ďalšou dôležitou zložkou v transparentnom speve a mala by sa jej venovať ešte väčšia pozornosť ako v klasickom speve, pretože vychádza bezprostredne z hovoreného slova. Najmarkantnejší rozdiel klasického a transparentného spevu vidí v hlasovej zložke a to preferovaním hrudného hlasového registra pri tvorení tónov a vo vyšších polohách prechod do hlavového registra bez krytia tónu, ako sa to používa v klasickom opernom štýle. V rámci výrazu sa v nonartificiálnej hudbe, na rozdiel od klasického spevu, využíva v interpretácii glissando, sklzy, blue notes, ktoré sa javia ako nepresné a kolísavé, ale v podstate naplňajú estetickú a štýlovú stránku interpretácie.²⁸

Ďalší názor, s ktorým som sa stretla je využívanie techniky *belting* v muzikálovom speve. Zlatica Berkyová sa tejto tematike venovala v príspevku s názvom *Muzikálový zpěv a užití techniky belting*, ktorá sa používa najmä pre interpretáciu populárnej hudby. Nesúhlasím s jej názorom, že estetické kvality hlasu nie sú najdôležitejším cieľom muzikálového spevu, a že sa na ne nevzťahuje požiadavka ako na umelecky školené hlasy. Tvrdí, že ide najmä o presvedčivú komunikáciu vychádzajúcu zo situácie na javisku, preto hlas musí slúžiť slovu a vierohodnému vystihnútiu charakteru postavy a deja. Nemyslím si, že len v muzikálovom

²⁶ HOPPE, O. 2008. *Pop-rockový spev*. Bratislava : Oliver Hoppe, 2008. ISBN 978-80-969952-5-7, s.9-73.

²⁷ ŠTRBÁK PANDIOVÁ, I. *Aktuálne otázky inovácie hlasovo-výchovných metód a technik vo vokálnej príprave budúcich učiteľov hudby v hudobno-dramatického odboru* [online] [cit. 6.2.2014] Dostupné na: <http://kis.ukf.sk/epcfiles/B5CA8B262FA5497D9962C622FC80A70B/30pandi.pdf> s. 215-219.

²⁸ ŠTRBÁK PANDIOVÁ, I. *Hlasové cvičenia ako motivácia v nonartificiálnej speváckej výchove*. In *Kreatívne vzdelávanie*. [online]. 1. vyd. Zohor : Virvar, 2013. s 287. ISBN 978-80-970513-5-8. [cit. 6.2.2014] Dostupné na: www.kreativnevzdelavanie.sk

speve ide o zdôraznenie charakteru postavy prostredníctvom piesne. Malo by to platiť pre všetky hudobno-divadelné žánre bez výnimky, len v muzikály sa uprednostňuje využívanie moderných hudobno-vokálnych prostriedkov na adekvátnejšie vystihnutie situácie. Aj expresívne vokálne prednesovo-výrazové prostriedky musia spĺňať určité kritéria, aby boli verné, vystihli adekvátne danú situáciu a nepoškodzovali hlas speváka.

V zapätí, však píše, že prvou požiadavkou muzikálového prednesu je byť schopný ovládať svoj hlas na základe kontroly a flexibility k dosiahnutiu adekvátneho výrazu.²⁹

Spevácka technika *belting* je charakteristická jasným, hlasným, zvučným, dôrazným, často ukričaným, agresívnym, surovým spevom, s až tlačným tvorením tónu bez možnosti dynamiky a vibráta a s výraznými registrovými zlomami.³⁰ Dominuje v nej používanie hrudného registra i do hlasovej polohy, kde sa nachádza prechod do hlavového registra.³¹

Medzi charakteristické fyziologické parametre beltingového spievania patrí:

1. zdvihnutý koreň jazyka,
2. larynx vo vysokej polohe,
3. zúžený hrtan,
4. vychýlený epiglottis nad larynx,³²
5. väčšia aktivita vonkajších krčných svalov.

V prípade negatívnych akustických parametrov odporúča venovať sa odstraňovaniu námahy v speve a nadmernému tlaku, ktorý okrem tlaku v oblasti krku a preskakovania hlasu vo vyššej polohe môže spôsobiť aj problémy s hlasom spôsobené nadmerným prekrvením sliznice hlasiviek alebo hlasovými uzlíkmi. Stanovuje faktory odstraňovania zlých návykov pri speve techniky belting:

1. správny postoj- uvoľnená vrchná časť tela, šija, krčné svaly, dolná čeľusť,
2. práca s dychom, najmä v bránično-brušnej oblasti,
3. správne posadenie hovorového hlasu a jeho postupného pretransformovania do spevného tónu v polohe hovorového hlasu,
4. tvorenie hlasu musí byť bez námahy a tlaku,

²⁹ BERKYOVÁ, Z. *Muzikálový zpěv a užití techniky belting*. In Hudební výchova 2011- Webová konference KHV PdF OU. [online]. 15.doc. ISSN 1802-6540. s.1-2. [cit. 6.2.2014] Dostupné na: <http://konference.osu.cz/khv/index.php?id=3>

³⁰ BERKYOVÁ, Z. *Muzikálový zpěv a užití techniky belting*. In Hudební výchova 2011- Webová konference KHV PdF OU. [online]. 15.doc. ISSN 1802-6540. s. 3.[cit. 6.2.2014] Dostupné na: <http://konference.osu.cz/khv/index.php?id=3>

³¹ BERKYOVÁ, Z. *Muzikálový zpěv a užití techniky belting*. In Hudební výchova 2011- Webová konference KHV PdF OU. [online]. 15.doc. ISSN 1802-6540. s. 2.[cit. 6.2.2014] Dostupné na: <http://konference.osu.cz/khv/index.php?id=3>

³² DORSCHER, B. *The functional unity of the singing voice*. Metuchen : The Scarecrow press, Inc., 1994, ISBN 0-8108-2708-5. s. 188.

5. hlas musí byť tvorený v celom rozsahu bez výrazných hlasových zlomov,
6. rezonancia nesmie byť v oblasti krku, ale v oblasti tváre s pocitom otvoreného a uvoľneného krku,
7. konsonanty musia byť tvorené dychom, nie tlakom artikulačných orgánov,
8. flexibilita jazyka musí byť nezávislá od čeľuste, aby sa dosiahla správna artikulácia pri speve,
9. treba sa vyvarovať napätia v oblasti krku, najmä pri silne emočnom interpretovaní piesne,
10. v rámci nácviku piesne treba dbať na dodržanie primeranej dĺžky (nespievať dlho) a hlasovej intenzity (nepoužívať len f).³³

Okrem uvedených publikácií sa máme možnosť oboznámiť aj s inými spôsobmi tvorenia tónu ako je technika *CVT* (*Complete Vocal Technique*) dánskej speváčky, hlasovej pedagogičky a výskumníčky Catherin Sadolin a *NVP* (*Natural Voice Perfection*), ktorú propaguje Medzinárodná asociácia vokálneho umenia a americký inštruktor Dean Kealin.

Complete Vocal Technique Catherin Sadolin možno charakterizovať ako modernú metódu, ktorá poskytuje štyri typy tónu: Neutral, Curbing, Overdrive, Edge- Belting odlišného zvuku a intenzity. Medzi základné princípy CVT patrí:

1. správne používanie hlasu- CVT vychádza z anatómie a fyziológie, namiesto mýtov, s cieľom používať hlas zdravým spôsobom a nepoškodiť ho,
2. univerzálnosť využitia- môže sa použiť vo všetkých hudobných žánroch,
3. nutnosť dokonalého ovládania techniky- technika musí byť realizovaná naraz, ak nie, tak spevák robí niečo zle,
4. spievať môže každý- spev nie je vôbec ťažký, môže sa ho naučiť ktokoľvek,
5. spev musí byť príjemný- pri speve sa treba cítiť pohodlne, nikdy nepríjemne, preto treba dôverovať vlastným pocitom,
6. všetky tóny treba tvoriť bezpečne- všetky tóny (zvuky, efekty) môžu byť vytvorené zdravým spôsobom,
7. spojiť techniku a umenie- vo výučbe oddeliť vkus/vlastné ponímanie, výraz/ a techniku, spevák sa rozhoduje, nie učiteľ.

³³ BERKYOVÁ, Z. *Muzikálový zpěv a užití techniky belting*. In Hudební výchova 2011- Webová konference KHV PdF OU. [online]. 15.doc. ISSN 1802-6540. s. 4. [cit. 6.2.2014] Dostupné na: <http://konference.osu.cz/khv/index.php?id=3>

Napriek drsnému zneniu tónov Overdrive a Edge- Belting, ako aj extrémnych vokálnych efektoch, ktoré technika ponúka, je postavená technika na klasických základoch čo dokazujú podmienky hlasovej techniky:

1. opora- zadržiavať dych pri speve,
2. twang- nastaviť rezonančné ústrojenstvo- epiglottis sklopiť nižšie k prstienkovitej chrupke a zdvihnúť mäkké podnebie s cieľom dosiahnuť ostrejší a prenikavejší zvuk,
3. voľná brada a pery- treba sa vystríhať tvrdej brade a napätia pier.³⁴

V prípade nastavenia epiglottis s prstienkovitou chrupkou by som považovala tento bod za neprirodzený zásah do nastavenia hlasového ústrojenstva s cieľom dosiahnuť väčší a farebnejší zvuk. Len prax ukáže do akej miery je tento pocit pre spevákov príjemný a nezanechá na hlase žiadne negatívne zmeny.

Natural Voice Perfection vychádza z klasickej techniky spevu Bel canta a je použiteľná vo všetkých hudobných štýloch. Hlavné princípy NVP techniky sú:

1. hlasivky a rezonancia- dva dôležité elementy, ktoré sa podieľajú na správnej tvorbe hlasu,
2. dvíhanie mäkkého podnebia aktivuje hlavovú rezonanciu, spievanie dopredu spôsobuje, že hlasivky kmitajú celou svojou plochou a aktivujú hrudnú rezonanciu,
3. zmixovanie (MIX)- prepojenie hlavového a hrudného registra,
4. úplný hlasivkový uzáver v celom rozsahu hlasu- najdôležitejší bod spevu,
5. zúženie otvorených samohlások (e na o, a na i...)
6. vertikálne postavenie úst pri výslovnosti samohlások za účelom dosiahnuť správny zvuk a MIX- stlačiť kútiky úst k sebe alebo dlane na lícach,

NVP stanovuje tri technické problémy, v ktorých sa treba vyvarovať zlých návykov, aby bol možný úplný uzáver hlasiviek:

1. hlboké reberno-bráničné dýchanie- do oblasti pod poslednými rebrami s pocitom opretia sa do bránice,
2. prispôbovanie artikulácie širokých samohlások užším samohláskam na základe vertikálneho postavenia artikulačných a rezonančných orgánov,
3. spev bez napätia- správny postoj, uvoľnené celé telo a hlava, voľná dolná čeľusť, jazyk leží v ústach a dotýka spodných zubov.³⁵

³⁴ SADOLIN, C. *Compleat Vocal Technique*. [online]. [cit. 6.2.2014] Dostupné na: http://en.wikipedia.org/wiki/Compleat_Vocal_Technique,

<http://completevocalinstitute.com/vocal-technique/cvt-explainet/four-vocal-modes/>

³⁵ KEALIN, D. *Technika wokalna*. Natural Voice Perfection. Międzynarodowe Stowarzyszenie Sztuki Wokalnej. [online]. [cit. 6.2.2014] Dostupné na: <http://www.naturalvoiceperfection.com/index.html?task=vocal>

Zhrnutie

Z uvedených krátkych charakteristík rôznych techník spevu vyplýva, že väčšina z nich čerpá z klasickej speváckej techniky a aplikuje jej prvky alebo ich transformuje do svojich vokálnych zásad správneho tvorenia tónu v muzikálovom speve. Zásady, ktoré sú spoločným prvkom pre väčšinu spomenutých vokálnych techník:

1. využívanie správnej dychovej funkcie na základe dychovej opory, ktorá zabezpečuje mäkké a voľné nasadenie tónu,
2. voľný a príjemný pocit v hrdle pri nasadení a spievaní tónov,
3. využívanie masky pri nasadení tónu,
4. adekvátne postavenie artikulačných a rezonančných orgánov (voľná spodná čeľusť, jazyk leží za zubami, pery sú voľné),
5. precízna artikulácia,
6. správny postoj a držanie hlavy bez napätia,

Kontroverzné postuláty vokálnych techník:

1. registrová štruktúra hlasu:
 - a) hrudná a hlavová,
 - b) jednotný- zmiešaný register,
2. formovanie artikulácie samohlások:
 - a) vychádza z prirodzenej artikulácie,
 - b) prispôbovanie širokých samohlások úzkym,
3. nastavenie modifikačného ústrojenstva:
 - a) prst medzi zubami (horizontálne nastavenie),
 - b) tlačiť kútiky úst k sebe alebo dlane na lícach (vertikálne nastavenie),
4. nastavenie rezonančného ústrojenstva:
 - a) otvorené hrdlo,
 - b) sklopiť epiglottis a zdvihnúť mäkké podnebie,
5. koncentrácia a vedenie tónu:
 - a) do tvrdého podnebia,
 - b) vpred,
 - c) cez bradu vpred,
6. krytie tónu:
 - a) primerané alebo len v takej miere, aby nenarušilo farbu a znelosť tónu,
 - b) nekryť tóny,
7. hlasové zlomy:

- a) hlas bez registrových zlomov,
- b) hlas s registrovými zlomami,

Záver

Technika Bel canta prešla od svojho vzniku dlhou cestou a napriek rôznym experimentom si stále našla radu priaznivcom nielen v oblasti klasického spevu, ale aj muzikálového. V prípade rôznych hudobných žánrov má svoje opodstatnenie a použitie, najmä čo sa týka:

1. mäkkého, voľného a prirodzeného tvorenia tónu,
2. dychovej techniky na základe ovládania dychovej opory,
3. spájania registrov,
4. nastavenia modifikačných orgánov,
5. precíznej artikulácie,
6. frázovania,
7. dynamickej výstavby,
8. primeraného výrazu.

Spevácka technika, ktorá buduje na tradičných speváckych metódach Bel canta a prispôsobuje sa moderným hudobným prostriedkom je najlepším nástrojom na dosiahnutie správnej speváckej techniky vo všetkých hudobných štýloch a žánroch.

Literatúra:

DORSCHER, B. *The functional unity of the singing voice*. Metuchen : The Scarecrow press, Inc., 1994, ISBN 0-8108-2708-5. s. 188.

HOPPE, O. 2008. *Pop-rockový spev*. Bratislava : Oliver Hoppe, 2008. ISBN 978-80-969952-5-7, s.107.

Internetové zdroje:

KEALIN, D. Technika wokalna. Natural Voice Perfection. Międzynarodowe Stowarzyszenie Sztuki Wokalnej. [online]. [cit. 6.2.2014] Dostupné na:

<http://www.naturalvoiceperfection.com/index.html?task=vocal>

ALKANA. Profil. [online] [30.1.2014] Dostupné na: <http://www.alkana.sk/profil-.phtml?id3=45821>

ALKANA. Profil. [online] [30.1.2014] Dostupné na: <http://www.alkana.sk/profil-.phtml?id3=46028>

BERKYOVÁ, Z. *Muzikálový zpěv a užití techniky belting*. In Hudební výchova 2011-
Webová konference KHV PdF OU. [online]. 15.doc. ISSN 1802-6540. s. 4.[cit. 6.2.2014]
Dostupné na: <http://konference.osu.cz/khv/index.php?id=3>

Celoslovenská prehliadka detských muzikálov. In Hriňová [online] [22.2.2014] Dostupné na:
http://www.hrinova.sk/celoslovenska-prehliadka-detskych-muzikalov.phtml?id3=0&module_action__206927__id_art=19689

CIRKEVNÉ KONZERVATÓRIUM V BRATISLAVE. *Muzikál*. In Študijné odbory.
[online] [22.2.2014] Dostupné na: <http://www.ckba.sk/#!/muzikl/c7kr>

KATEDRA HUDBY PF UKF V NITRE. *BlueNote*. In Projekty. [online] [3.2.2014] Dostupné
na: <http://www.kh.pf.ukf.sk/projekty/bluenote/podmienky-suae>

KATEDRA HUDBY PF KF V NITRE. *Informácie pre uchádzačov*. In Informácie. [online]
[2.2.2014] Dostupné na: <http://www.kh.pf.ukf.sk/informacie/-pre-uchadzaov/novinky>

KONZERVATÓRIUM J. L. BELLU. *Charakteristika odboru*. In Hudobno-dramatické umenie.
[online] [6.2.2014] Dostupné na: http://www.konzervatoriumbb.sk/hdu_charakteristika.html

LA MUSICA. *O nás*. [online] [11.1.2014] Dostupné na: <http://www.lamusica.sk/>

LA MUSICA. *Technika spevu*. In O nás. [online] [6.2.2014] Dostupné na:
<http://www.lamusica.sk/onas>

MUZIKAĽOVÁ AKADÉMIA V BRATISLAVE. Hlavná stránka. [online] [11.1.2014]
Dostupné na: <http://www.madns.sk/index.php?lang=sk&menuid=254>

MUZIKAĽOVÁ AKADÉMIA V BRATISLAVE. *Spev*. [online] [11.1.2014] Dostupné na:
<http://www.madns.sk/index.php?lang=sk&menuid=423>

MUZIKAĽOVÝ FESTIVAL BRUSNO. *O festivale*. [online] [2.2.2014] Dostupné na:
<http://www.bluemark.sk/festival.php>, <http://www.ajdnes.sk/muzikalovy-festival/brusno/450>

PINKHARMONY. *Súkromné gymnázium*. [online] [2.2.2014] Dostupné na:
<http://www.pinkharmony.sk/gymnazium/>

PINKHARMONY. *Divadlo J. M. Pinku*. [online] [2.2.2014] Dostupné na:
<http://www.pinkharmony.sk/divadlojmp/>

SADOLIN, C. *Complet Vocal Technique*. [online]. [cit. 6.2.2014] Dostupné na:
http://en.wikipedia.org/wiki/Comlete_Vocal_Technique,
<http://completevocalinstitute.com/vocal-technique/cvt-explainet/four-vocal-modes/>

SÚKROMNÉ KONZERVATÓRIUM PINKHARMONYACADEMY. Hlavná stránka.
[online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.pinkharmony.sk/konzervatorium/>

SÚKROMNÉ SLOVANSKÉ GYMNÁZIUM. *Muzikál*. [online] [2.2.2014] Dostupné na:
<http://ssg.sk/studium/muzikal/>

SÚKROMNÁ ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA SO ZAMERANÍM NA MUZIKÁL.

Hlavná stránka. [online] [11.1.2014] Dostupné na:

http://www.muzikalskola.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=44
[4](#)

SÚKROMNÁ ZUŠ HELENY MADARIOVEJ V NITRE. [online] [31.1.2014] Dostupné na:

http://www.konzervatoriumnitra.sk/zuska/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=27

http://www.konzervatoriumnitra.sk/zuska/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=34

ŠTRBÁK PANDIOVÁ, I. *Aktuálne otázky inovácie hlasovo-výchovných metód a techník vo vokálnej príprave budúcich učiteľov hudby v hudobno-dramatického odboru* [online] [cit.

6.2.2014] Dostupné na:

<http://kis.ukf.sk/epcfiles/B5CA8B262FA5497D9962C622FC80A70B/30pandi.pdf> s. 215-219.

ŠTRBÁK PANDIOVÁ, I. *Hlasové cvičenia ako motivácia v nonartificiálnej spevackej výchove*. In *Kreatívne vzdelávanie*. [online]. 1. vyd. Zohor : Virvar, 2013. s 287. ISBN 978-80-970513-5-8. [cit. 6.2.2014] Dostupné na: www.kreativnevzdelavanie.sk

V BRUSNE SA KONCOM AUGUSTA KONČÍ MUZIKÁLOVÝ FESTIVAL 2012. *Správy*. In *Hudba. Zoznam. Sk* [online] [2.2.2014] Dostupné na:

<http://hudba.zoznam.sk/spravy/27-06-2012-v-brusne-sa-koncom-augusta-uskutocni-muzikalovy-festival-2012/>

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA BOJNICE. *Bojnická perla 2014*. Propozície. In *Súťaže 2013/2014*. [online] [3.2.2014] Dostupné na:

<http://zusbojnice.edupage.org/text/?text=text/text7&subpage=2&>

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA BOJNICE. *Súbory ZUŠ*. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://zusbojnice.edupage.org/text6/?>

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA HÁLKOVA BRATISLAVA. *Hlavá stránkla*. Hudobný odbor. [online] [2.2.2014] Dostupné na:

http://www.zushalkova.eu/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600612&id=1001&p1=1005

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA HÁLKOVA BRATISLAVA. *Hľadá sa muzikálová hviezda*. Prihláška. Propozície súťaže. In *Dokumenty*. [online] [30.1.2014] Dostupné na:

http://www.zushalkova.eu/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600612&id=1195&p1=1063

ZÁKLADNÁ UMELECKÁ ŠKOLA PINKHARMONYSTUDIOSPEV. Hudobný odbor. [online] [2.2.2014] Dostupné na: <http://www.pinkharmony.sk/historia/>